

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 13 Marzec 2016 17:07 - Zmieniony Wtorek, 15 Marzec 2016 12:31

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Chociaż Szymanowski jest najbardziej znany ze swojej muzyki orkiestrowej i kameralnej to jednak udział muzyki wokalne w jego dorobku był całkiem istotny. Napisał zbiór pieśni i rozmaite dzieła sceniczne, znakomitą operę "King Roger", a i w Trzeciej Symfonii i w balecie "Harnasie" zawarte są partie dla tenora i chóru. Zmierzając ku końca swego życia komponował muzykę chóralną na tematy religijne, dwie krótkie kantaty "Veni Creator" i "Litania do Marii Panny". Niewątpliwie jednak jego wokalnoinstrumentalnym arcydziełem jest **Stabat Mater**. Pomimo niezbyt dużych rozmiarów i mocy jest to jeden z jego najbardziej ekspresyjnych i głębokich utworów, który stał się chwałą XX-wiecznej muzyki religijnej.

Karol Szymanowski – Stabat Mater

Szymanowski określił swoją "Stabat Mater" jako 'Chłopskie Requiem'. I rzeczywiście, odmiennie niż utwory, które powstały w pierwszych dwóch dekadach XX-tego wieku jego "Stabat Mater" mogła powstać tylko w kraju o kulturze słowiańskiej. Czerpiąc z muzycznych korzeni i matczynego języka napisał szczerą uczuciową kompozycję dla solistów, chóru i orkiestry. W całości jest ona fascynująco prosta. Linie melodyczne zawierają małe i wielkie sekundy i tercje a tempo w większości części jest wolne. Tylko druga część posiada wyraźny rytm i melodię która wydaje się wyprzedzać styl Orffa w „Carmina Burana”. Jest to małe arcydzieło oratoryjne.

Karol Szymanowski

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 13 Marzec 2016 17:07 - Zmieniony Wtorek, 15 Marzec 2016 12:31

U genezy utworu legło kilka okoliczności. Jedną z nich było zamówienie złożone Karolowi Szymanowskiemu przez mecenasa sztuki Bronisława Krystalla na skomponowanie Requiem poświęconego pamięci jego przedwcześnie zmarłej żony – skrzypaczki Izabelli Krystallowej. Ten zamysł współgrał z wcześniejszymi zamiarami kompozytora, który z planem napisania większego utworu religijnego nosił się już wcześniej – miało to być dzieło łączące treści religijne z polskimi motywami ludowymi. Bezpośrednim impulsem do rozpoczęcia pracy stał się wstrząs, jakiego kompozytor doznał po tragicznej śmierci siostrzenicy – Alusi Bartoszewiczówny. Szymanowski postanowił wtedy stworzyć Stabat Mater w miejsce Requiem. Jednak po ukończeniu dzieła w 1926 roku, zgodnie z umową było ono dedykowane Izabelli Krystall.

Bronisław Krystall

"Stabat Mater" wykorzystuje słowa słynnej średniowiecznej sekwencji, opiewającej rozpacz Matki ukrzyżowanego Jezusa, obecnej podczas Męki. Szymanowski użył tekstu współczesnego przekładu polskiego Józefa Jankowskiego, poza Polską utwór bywa też wykonywany z tekstem łacińskim. Chociaż średniowieczny tekst jest z natury dramatyczny przekład Jankowskiego jest szczególnie surowy. Kornel Michałowski wskazywał, że zachwyty nim kompozytora od samego początku był wynikiem jego niezwykłego prymitywizmu, nieledwie ludowej prostoty i naiwności.

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 13 Marzec 2016 17:07 - Zmieniony Wtorek, 15 Marzec 2016 12:31

Jozef Jankowski

W "Stabat Mater" na sopran, alt, baryton, chór mieszany i orkiestrę op. 53 Szymanowski wykreował polski nastrój poprzez łączenie elementów popularnych z modernistyczną harmoniką i tonalnymi środkami ale bez 'cytowania' muzyki góralskiej, którą znalazł w Zakopanem, gdzie chronił swoje zdrowie przed gruźlicą. Czas pracy nad Stabat Mater zbiegł się z okresem studiów kompozytora nad muzyką dawną, obejmujący muzykę "pre-Palestrinian" i samego Palestriny, jak też wczesną polską muzykę religijną. Wpływy tych zainteresowań można znaleźć w postaci: równoległe poruszających się głosów, modalną organizację tonacji i mocne wzorzyste rytmy takie jak ostinato. Ponadto włączone są elementy melodii polskich hymnów „Święty Boże” oraz „Gorzkie Żale”.

Szymanowski - Stabat Mater, rękopis

Prawykonanie "Stabat Mater" odbyło się, pod nieobecność chorego kompozytora, 11. I. 1929 roku w Filharmonii Warszawskiej z solistami: Stanisławą Szymanowską, Haliną Leską i Eugeniuszem Mossakowskim; dyrygował Grzegorz Fitelberg. Wielu krytyków ogłosiło wtedy utwór jako największe dzieło Szymanowskiego. Sam twórca powiedział, że w utworze tym ekspresja wyrazu i jego kreatywność były w pełni wykrystalizowane.

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 13 Marzec 2016 17:07 - Zmieniony Wtorek, 15 Marzec 2016 12:31

Stała Matka Bolejąca

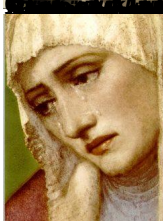
Tadeusz Zieliński w pracy 'Szymanowski. Liryka i ekstaza' tak pisze o utworze:

"Stabat Mater zajmuje w twórczości Szymanowskiego ważne i szczególne miejsce ze względu na wielki artyzm osiągnięty na drodze daleko posuniętej selekcji środków wyrazu. Potężna siła emocjonalna muzyki ujawnia się tu bez pomocy wybujałej gestykulacji, efektownej szaty brzmieniowej i piętrenia wyszukanych akordów. Głębokie, przejmujące uczucie szuka bezpośredniego ujścia poprzez prostotę - melodii, harmonii, faktury, często nawet pulsu rytmicznego - i skupienie. Dążąc do takiego ideału Szymanowski poszedł w kierunku archaizacji; pracę nad kompozycją poprzedziło przyjrzenie się przez niego muzyce renesansu, zwłaszcza polskiej. Ślad tego wyraźny jest w języku harmonicznym dzieła, w upodobaniu do trójdźwięków (łączonych poza konwencją klasyczną), samych tercji i pustych kwint, jakkolwiek archaiczne brzmienie miesza się tu ze współczesnymi, świeżymi kombinacjami dźwięków. Niezwykła ekonomia środków muzycznych i unikanie blasku uderzają już na pierwszy rzut oka w samym, jakże skromnym obrazie partytury, Jednak, co trzeba mocno podkreślić, zewnętrzna, ascetyczna czasem surowość muzycznego kształtu i sposobu wypowiedzi łączy się przepięknie z wewnętrznym ciepłem i delikatną czułością wyrażanych treści. Chyba właśnie to szczególne, frapujące połączenie pozornych przeciwieństw - surowości formy i czułości wyrazu - wzrusza łatwo słuchaczy i sprawia, że Stabat Mater jest przyjmowane przez publiczność goręcej niż jakiegokolwiek inne dzieło Szymanowskiego."

Stabat Mater Karola Szymanowskiego

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 13 Marzec 2016 17:07 - Zmieniony Wtorek, 15 Marzec 2016 12:31

Stabat Mater Dolorosa